

Validarea mandatelor consilierilor locali.
Repere normative și aspecte jurisprudențiale

Validation of the mandates of local advisors.
Normative benchmarks and jurisprudential issues

Dan Constantin Măță¹

Rezumat: Validarea mandatului unui consilier local este o operațiune prin care o persoană aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, este confirmată în vederea ocupării și exercitării demnității de ales local. Confirmarea poate fi făcută fie printr-o procedură administrativă, fie printr-o procedură judecătorească. În evoluția reglementării acestei instituții în legislația românească privind administrația publică locală regula a fost reprezentată de validarea mandatului printr-o procedură administrativă. Comisia de validare formată din consilieri locali propunea consiliului local, încă neconstituit, validarea mandatelor fiecărui consilier ales. Această procedură de autovalidare este vulnerabilă în raport cu exigențele statului de drept și ineficientă prin posibilitatea apariției unor blocaje administrative. În consecință, validarea mandatelor consilierilor locali de către o instanță judecătorească este considerată o soluție normativă superioară. Codul administrativ reglementează validarea mandatelor consilierilor locali de către instanța judecătorească, în procedură necontencioasă, stabilind termene scurte pentru a asigura celeritatea mecanismului de validare.

Cuvinte-cheie: consilier local, validarea mandatului, constituirea consiliului local, procedură necontencioasă.

Abstract: The validation of the mandate of a local advisor is an operation by which a person elected by universal, equal, direct, secret and freely expressed vote is confirmed in order to occupy and exercise the office of local elected representative. The confirmation can be done either by means of an administrative procedure or by means of a judicial procedure. In the evolution of the regulation of this institution in the Romanian legislation regarding the local public administration, the rule was represented by the validation of the mandate by means of an administrative procedure. The validation commission made of local advisors proposed to the local council, still not established, the validation of the mandates of each elected advisor. This self-validation procedure is incompatible with the demands of the rule of law and inefficient due to the possibility of administrative blockages. Consequently, the validation of the mandates of the local advisors by a court is considered a superior normative solution. The Administrative Code regulates the validation of the mandates of the local advisors by the court, in a non-litigious procedure, establishing short deadlines in order to ensure the speed of the validation mechanism.

Key-words: local advisor, office validation, local council establishment, non-litigious procedure.

¹ Lector universitar dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
e-mail: danmata@uaic.ro.

1. Aspecte introductive

În dreptul administrativ mandatul reprezintă exercitarea unei funcții de autoritate publică, pentru o perioadă determinată, de către aleșii locali (primarul, viceprimarul, consilierii locali, președintele consiliului județean, vicepreședintele consiliului și consilierii județeni) în scopul realizării autonomiei locale la nivelul unei unități administrativ-teritoriale. Această noțiune este în mod esențial diferită de mandatul din dreptul privat deoarece ea nu reprezintă un contract, nu implică o legătură de subordonare între alegători și aleșul local, iar mandatul aleșului local este general, independent și nu poate fi revocat².

Pentru exercitarea unui mandat este necesară validarea, înțeleasă ca fiind o operațiune „prin care o autoritate a statului sau a administrației publice locale, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, este confirmată în vederea ocupării și exercitării funcției respective”³. În cazul procedurii de constituire a unei autorități deliberative la nivelul unităților administrativ-teritoriale un aspect esențial îl constituie validarea mandatelor membrilor acestor autorități. În mod tradițional, validarea mandatelor consilierilor locali se face printr-o procedură administrativă în cadrul căreia o comisie de validare, aleasă pentru întreaga durată a mandatului consiliului local, verifică legalitatea alegerii fiecărui consilier și propune consiliului local validarea sau invalidarea mandatelor.

O altă modalitate de validare a mandatelor consilierilor locali este aceea în care o instanță judecătorească verifică îndeplinirea condițiilor de validitate a mandatului și pronunță o hotărâre privind validarea sau, după caz, invalidarea. Ulterior, procedura de constituire a consiliului local continuă în parametri administrativi prin convocarea consilierilor locali ale căror mandate au fost validate, depunerea jurământului și declararea ca legal constituită a autorității administrației publice locale.

Această modalitate de validare prezintă dezavantajul unui termen mai îndelungat pentru constituirea consiliului local dar aduce beneficiul indisutabil al unei proceduri mai riguroase și mai obiective. Ea a fost folosită rar și pentru scurte perioade de timp în istoria administrației publice moderne românești dar, în prezent, O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ⁴, cu modificările și completările ulterioare, o reglementează ca fiind procedura de validare a mandatelor consilierilor locali aleși și a supleanților începând cu data alegerii autorităților administrației publice locale din anul 2020.

² C. Manda, *Dreptul colectivităților locale*, Ediția a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2008, pp. 232-240.

³ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. I, Ediția 3, Editura C.H. Beck, București, 2014, p. 320.

⁴ Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 555 din 5 iulie 2019.

2. Modele și contramodele în evoluția reglementării procedurii de validare a mandatului de consilier local

Primul act normativ românesc care a reglementat într-o formă modernă constituirea, organizarea și funcționarea consiliului local a fost Legea nr. 394/1864 pentru comunele urbane și rurale⁵. În baza acestei legi comuna devine o unitate administrativ-teritorială, înzestrată cu personalitate juridică și organe de conducere proprii. În cuprinsul ei intrău sate și cătune (comuna rurală) sau orașe și târguri (comuna urbană).

Reprezentarea intereselor locuitorilor unei comune se realiza prin intermediul consiliului communal, autoritate deliberativă care cuprindea un număr impar de consilieri începând cu 5, în cazul comunelor cu până la 1.500 locuitori, și până la 17, în cazul comunelor cu peste 50.000 de locuitori. Legea nr. 394/1864 nu conține dispoziții extinse privind constituirea consiliului local, mult mai generoasă fiind reglementarea condițiilor privind dreptul de a alege în cadrul adunărilor comunale. Consilierii comunali trebuiau să îndeplinească aceeași condiții ca și alegătorii cu mențiunea că erau incompatibili cu exercitarea oricărei funcții salariale a statului. În conformitate cu art. 51 din lege, la intrarea în funcție membrii consiliului communal trebuiau să pronunțe jurământul în fața unui delegat al Guvernului, iar în cazul consiliului orașului București în fața Ministerului de Interne⁶.

Organizarea communală stabilită de Legea nr. 394/1864 a rămas în vigoare și după intrarea în vigoare a Constituției din 1 iulie 1866 care prevedea în art. 106 că instituțiile județene și comunale sunt reglementate de legi, iar în articolul următor că „aceste legi vor avea la bază descentralizarea administrației mai completă și independența comunala”⁷. Modificările aduse acestui act normativ au vizat creșterea numărului populației necesar pentru existența unei comune sau condițiile exercitării tutelii administrative (Legea din 5 aprilie 1874 și Legea din 7 mai 1887)⁸. Modelul de organizare administrativă comunala a rămas însă neschimbăt, Legea comunala din 1 aprilie 1864 și Legea pentru înființarea consiliilor județene din 2 aprilie 1864 reprezentând „scheletul pe care se va așeza întreaga organizare administrativă locală a Statului român după război [după 1918 n.a.]”⁹.

Prin dispozițiile Legii pentru organizarea comunelor urbane din 31 iulie 1894 au fost prevăzute dispoziții speciale pentru autoritățile administrative ale acestei categorii de comune. Consiliile comunale erau constituite din minim

⁵ Publicată în „Monitorul Oficial” din 31 martie 1864.

⁶ Conținutul acestui jurământ era următorul: „Jur credință Domnitorului, supunere legilor țării și sprijin intereselor comunei. Așa să-mi ajute Dumnezeu”.

⁷ Apud C. Ionescu, *Dezvoltarea constituțională a României. Acte și documente, 1741-1991*, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 397.

⁸ P. Negulescu, *Tratat de drept administrativ român. Organizarea administrativă a României*, Tipografia Gutenberg, București, 1903-1904, pp. 250-251.

⁹ A. Teodorescu, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, Institutul de Arte Grafice Ed. Marvan, București, 1935, p. 314.

9 consilieri în comunele care au până la 10.000 de locuitori ajungând în mod gradual (11 consilieri, 15 consilieri, 19 consilieri și 25 consilieri) până la 31 de consilieri în comunele urbane cu o populație de peste 200.000 locuitori¹⁰.

Procedura electorală și validarea mandatelor pentru consiliile comunale ale comunelor urbane au fost dezvoltate printr-o lege asupra alegerii consiliilor comunale din 15 iunie 1886, care a cunoscut mai multe modificări în deceniul care a urmat¹¹. Astfel, în comunele urbane reședințe de județ consiliul comunal își verifica singur alegerea și hotără validarea mandatelor consilierilor comunali dacă în termen de 7 zile de la proclamarea rezultatului alegerii nu s-a formulat o contestație. Eventualele contestații erau soluționate de către Ministerul de Interne. În cazul comunelor urbane nereședințe de județ validarea mandatelor consilierilor comunali se realiza de către delegația județeană care avea dreptul să soluționeze și contestațiile formulate cu privire la alegerea consilierilor comunali. Decizia delegației județene putea fi contestată cu recurs la Ministerul de Interne¹².

Constituția din 29 martie 1923 menține principiul reglementării autorităților administrative comunale și județene prin legi speciale care „vor avea la bază descentralizarea administrativă” [art. 108]. Același articol constituțional prevede că „membrii consiliilor județene și comunale sunt aleși de către cetățenii români prin votul universal, egal, direct, secret, obligatoriu și cu reprezentarea minorității, după formele prevăzute de lege. La aceștia se vor putea adăuga prin lege și membri de drept și membri cooptați. Între membrii cooptați pot fi și femei majore”¹³.

După realizarea unității naționale unul din imperitivele procesului de unificare legislativă l-a reprezentat și adoptarea legislației privind unificarea administrativă¹⁴. În acest sens, chiar înainte de adoptarea Constituției României Întregite s-a atras atenția că „una din cele mai însemnate reforme astăzi la ordinea zilei în Statul nostru – ba, aş putea spune fără teamă de exagerare, cea mai însemnată – este reforma administrativă, căci un Stat a cărui organizare administrativă lasă de dorit este un Stat care nu se poate sau nu dă destulă atenție, ceea ce ca rezultat este tot una, nevoilor generale”¹⁵. Unificarea prin extinderea legislației administrative a Vechiului Regat nu a fost posibilă în condițiile în care provinciile unite cunoșteau o reglementare mai amplă a descentralizării iar organizarea administrației publice locale românești era considerată lacunară și învechită¹⁶.

¹⁰ P. Negulescu, *op. cit.*, p. 253.

¹¹ A. Teodorescu, *op. cit.*, p. 331.

¹² P. Negulescu, *op. cit.*, p. 255.

¹³ Apud C. Ionescu, *op. cit.*, p. 545.

¹⁴ Pentru detalii a se vedea D. C. Măță, *Unificarea legislativă. Teze, proiecte și acțiuni din România Întregită*, în „Dreptul”, nr. 9, 2018, pp. 20-35.

¹⁵ A. Teodorescu, *Viitoarea organizare administrativă a României*, în *Noua Constituție a României. 23 de prelegeri publice organizate de Institutul Social Român. Cu o anexă cuprinzând noile Constituții europene*, Editura Cultura Națională, București, f.a., p. 285.

¹⁶ E. D. Tarangul, *Tratat de drept administrativ român*, Tipografia Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1944, p. 147.

Legea pentru unificarea administrativă din 14 iunie 1925 a avut scopul de a realiza unificarea în domeniul administrației publice în noul cadrul constituțional al României Întregite. Din păcate, „imperioase considerațiuni de politică internă” a determinat limitarea drastică a autonomiei locale prin lărgirea considerabilă a dreptului de tutelă administrativă și prin introducerea instituției consilierilor de drept cu vot deliberativ¹⁷.

Acest act normativ a fost abrogat prin dispozițiile art. 572 din Legea pentru organizarea administrației locale din 3 august 1929¹⁸, care într-o parte distinctă reglementa procedura de constituire a consiliilor comunale (art. 83-88). Convocarea consilierilor se făcea de către directorul ministerial local în cazul consiliilor municipale și de către pretori în cazul comunelor rurale¹⁹. Consilierii convocați aveau obligația de a verifica mai întâi cazurile de incapacitate, de nedemnitate și incompatibilitate²⁰, ulterior validarea fiecărui consilier făcându-se cu majoritatea absolută de voturi. Încheierile consiliului cu privire la cazurile de incapacitate, nedemnitate și incompatibilitate, precum și toate actele de constituire puteau fi atacate cu apel în termen de 10 zile de la adoptare la comitetul local de revizuire pentru municipii sau la delegația consiliului județean pentru orașe, comune și sate²¹.

Constituția din 27 februarie 1938 nu mai reglementează principiul descentralizării administrative și nici nu mai prevede condițiile alegerii membrilor consiliilor comunale și județene, lăsând „*pe seama legiuitorului ordinar toată*

¹⁷ Ibidem, p. 148.

¹⁸ Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 170 din 3 august 1929.

¹⁹ În afară de membrii aleși, consiliul comunal cuprindea și membri de drept desemnați din următoarele categorii: a) rectorul universității în orașele de reședință a celor 4 universități sau conducătorul școlii de învățământ superior din localitatea unde este un astfel de formă de învățământ; b) câte un reprezentant al școlilor publice și particulare din localitate; c) câte un reprezentant al bisericilor naționale și un reprezentant al bisericii minoritare cu cel mai mare număr de credincioși în localitate; d) președintii Camerelor de industrie și comerț și ai Camerelor de agricultură din localitate; e) un membru ales de către industriașii și comercianții din localitate. A se vedea V. Onișor, *Tratat de drept administrativ român*, ediția a 2-a, Editura „Cartea românească”, București, 1930, pp. 230-231.

²⁰ „Primul act al consilierilor, imediat după convocare, este verificarea mandatelor membrilor consiliului și pronunțarea asupra cazurilor de incapacitate, nedemnitate sau incompatibilitate. Constatările de nedemnitate sau incompatibilitate provoacă numai invalidarea consilierului nedemn sau incapabil, iar nu și dizolvarea consiliului”. A se vedea Avizul consiliului superior administrativ nr. 917 din 11 mai 1926 *apud* P. Negulescu, R. Boilă, Gh. Alexianu, *Codul administrativ adnotat*, Institutul de Arte Grafice „Vremea”, București, 1930, p. 383.

²¹ Delegația consiliului județean era formată din președinte și patru membri aleși având printre atribuții următoarele: a) înloucia consiliul județean în intervalul dintre sesiuni și decidea în locul său în limitele puterilor conferite de consiliu; b) îl asista pe președintele delegației în executarea hotărârilor consiliului județean; c) supraveghează, controlă și îndrumă organele administrative ale satelor și comunelor; apără interesele județului în justiție. A se vedea V. Onișor, *op. cit.*, pp. 138-141.

*organizarea administrației locale*²². În acest scop a fost adoptată Legea administrativă din 14 august 1938 care, pe de o parte, consolidează mecanismele administrative ale regimului dictatorial dar, pe de altă parte, continuă procesul de depolitizare a administrației locale început prin Legea administrativă din 27 martie 1936²³.

După anul 1949²⁴, în contextul unui accelerat și agresiv proces de sovietizare a societății românești, dispare denumirea de consiliu comunal aceasta fiind înlocuită, mai întâi, prin consiliu popular și, ulterior, prin cea de sfat popular. Actele normative relevante în această materie, Decretul nr. 259/1950 pentru organizarea și funcționarea sfaturilor populare²⁵ și Legea nr. 6/1957 de organizare și funcționare a sfaturilor populare²⁶, nu conțin dispoziții detaliate privind constituirea acestor organe locale ale puterii de stat. De pildă, cel de-al doilea act normativ citat se limită să menționeze că sfatul popular se compune din deputați aleși și că în prima sesiune de lucru „se validează mandatele deputaților, se procedează la alegerea comitetului executiv și comisiilor permanente” [art. 10].

Prin Legea nr. 57/1968 privind organizarea și funcționarea consiliilor populare²⁷ se revine la denumirea tradițională de consiliu, organ local al puterii de stat a cărui activitate era îndrumată și controlată, în baza principiului centralismului democratic, de către Marea Adunarea Națională și Consiliul de Stat. Numărul membrilor consiliilor populare era foarte mare (ajungând până la 231 deputați în cazul județelor cu o populație de peste 500.000 locuitori, 211 deputați în cazul municipiilor cu o populație de peste 150.000 locuitori, 91 deputați în cazul orașelor cu o populație peste 30.000 locuitori și 71 deputați în comunele cu o populație peste 10.000 locuitori) ei având un mandat de 4 ani. În conformitate cu art. 22 din lege (devenit art. 45 după republicare), consiliul popular verifică legalitatea alegerii fiecărui deputat, în prima sa sesiune, hotărând validarea sau anularea alegerii. Pentru verificarea legalității era aleasă, pentru întreaga perioadă a mandatului, o comisie de validare compusă din 3-9 membri.

²² E. D. Tarangul, *op. cit.*, p. 147.

²³ Prin această lege, abrogată prin dispozițiile Legii administrative din 1938, legiuitorul a urmărit scoaterea administrației locale de sub influența politicului „încredințând magistraților conducerea tuturor operațiunilor electorale, prin stabilirea caracterului permanent al consiliilor, care urmau să se reînnoiască numai parțial din trei în trei ani și prin menținerea în consiliu a foștilor primari sau prefecți”. A se vedea E. D. Tarangul, *op. cit.*, p. 150.

²⁴ În perioada celui de-al doilea război mondial consiliile locale nu au mai fost constituite, atribuțiile lor fiind exercitate de către primari. Această situație s-a prelungit și după anul 1945, astfel că până la constituirea noilor consiliu au fost înființate, printr-o lege din 25 aprilie 1947, comisii interimare la nivel comunal și județean ale căror membri erau numiți de către prefect la propunerea pretorului, în cazul comunelor rurale și urbane nereședințe, sau de către Ministerul de Interne la propunerea inspectorilor generali administrativi, pentru comunele urbane reședințe, municipii și județe. A se vedea M. Guțan, *Istoria administrației publice românești*, Ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2006, p. 285.

²⁵ Publicat în „Buletinul Oficial” nr. 122 din 28 decembrie 1950.

²⁶ Publicată în „Buletinul Oficial” nr. 11 din 28 martie 1957.

²⁷ Publicată în „Buletinul Oficial” nr. 168 din 26 decembrie 1968. Republicată în „Buletinul Oficial” nr. 96 din 3 octombrie 1980.

În perioada postdecembristă, Legea administrației publice locale nr. 69/1991²⁸ a recuperat, la nivel normativ, principiul autonomiei locale astfel că autoritatea administrației publice prin care se realiza autonomia locală în comune și orașe era consiliul local. Pentru constituirea consiliului local, art. 17 din lege prevedea alegerea unei comisii de validare, pentru întreaga durată a mandatului, formată din 3-7 consilieri. Comisia de validarea propunea invalidarea alegerii unui consilier în cazul în care constată existența unor incompatibilități sau încălcarea condițiilor de eligibilitate sau atunci când constată că alegerea consilierului s-a făcut prin fraudă electorală. Validarea sau invalidarea se făcea cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul total al consilierilor, hotărârile putând fi atacate în justiție, în condițiile contenciosului administrativ. Această procedură de validare a mandatelor consilierilor locali s-a păstrat până la momentul ieșirii din vigoare a Legii nr. 69/1991 (la data de 24 mai 2001) cu mențiunea că frauda electorală trebuie constată de către Biroul Electoral Central iar hotărârile de validare sau invalidare trebuiau atacate la instanța de contencios administrativ în termen de 5 zile de la adoptare sau de la comunicare, în cazul celor absenți de la ședință.

3. Dilemele reglementării procedurii de validare a mandatelor consilierilor locali în Legea nr. 215/2001

În varianta inițială a Legii administrației publice locale nr. 215/2001²⁹ art. 32 prevedea că în cadrul ședinței de constituire a consiliului local se alegea prin vot deschis o comisie de validare alcătuită din 3-5 consilieri. Comisia de validare era constituită pentru întreaga durată a mandatului și examina legalitatea alegerii fiecărui consilier propunând validarea sau invalidarea mandatelor. Invalidarea alegerii unui consilier nu se putea propune decât în situația în care se constata încălcarea condițiilor de eligibilitate sau dacă alegerea consilierului local s-a făcut prin fraudă electorală. Validarea sau invalidarea mandatelor se făcea în ordine alfabetică prin votul deschis al majorității consilierilor prezenți la ședință, cu mențiunea că persoana al cărei mandat era supus validării sau invalidării nu participa la vot.

În conformitate cu art. 33 din această formă a Legii nr. 215/2001 hotărârea de validare sau invalidare a mandatelor putea fi atacată de cei interesați în termen de 5 zile de la adoptare sau, în cazul celor absenți de la ședință, de la comunicare. Instanța competentă pentru soluționarea plângerii era instanța de contencios administrativ care avea obligația de a se pronunța în termen de 30 de zile. Consiliul local se declara constituit atunci când pentru cel puțin două treimi din numărul consilierilor locali a fost validat mandatul iar aceștia au depus jurământul³⁰.

²⁸ Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 238 din 28 noiembrie 1991. Republicată în „Monitorul Oficial” nr. 79 din 18 aprilie 1996.

²⁹ Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 204 din 23 aprilie 2001.

³⁰ Potrivit art. 34 alin. (1) din Legea nr. 215/2001 jurământul se depune în limba română și avea următoarea formă: „Jur să respect Constituția și legile țării și să fac, cu

Procedura de validare a mandatelor consilierilor locali prevăzută în forma inițială a Legii nr. 215/2001 a cunoscut o modificare esențială, cu un caracter inedit în evoluția reglementării acestei instituții, o dată cu intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 286/2006³¹. Cu privire la procedura de validare a mandatelor consilierilor locali, inițiatorul proiectului de lege (Guvernul României) a arătat în Expunerea de motive că „această modificare a fost propusă în virtutea principiului conform căruia într-o țară democratică asupra legalității oricărei acțiuni trebuie să se pronunțe justiția”³².

În consecință, prin dispozițiile art. 25 din Legea nr. 286/2006 s-a introdus în cuprinsul Legii nr. 215/2001 un nou articol (art. 29¹ devenit art. 30 după republicare³³) conform căruia „*validarea alegerii consilierilor se face de către judecătoria în raza căreia se află unitatea administrativ-teritorială, de către un judecător desemnat de președintele instanței. Cererea de validare a consilierilor locali se depune în termen de 3 zile de la data constatării rezultatelor alegerilor, în condițiile legii*”. Cererea se soluționa în ședință publică, fără citarea părților, în termen de 10 zile de la depunere, prin hotărâre executorie. Hotărârea era supusă căilor de atac prevăzute de procedura contencioasă, instanța de control judiciar având obligația să se pronunțe în termen de 10 zile de la data introducerii cererii de apel sau de recurs, după caz. Potrivit alin. (5) din acest articol „*invalidarea mandatului intervine în cazul în care se constată încălcarea condițiilor de eligibilitate sau dacă alegerea consilierului s-a făcut prin fraudă electorală, constatată în condițiile legii*”.

Reglementarea acestei proceduri de validare a mandatelor consilierilor locali a fost apreciată pozitiv în doctrina de specialitate considerându-se că ea „reflectă mai pregnant principiul separației puterilor în stat”³⁴. Ca deficiențe ale reglementării au fost semnalate neprecizarea persoanei sau autorității care adresează judecătoriei cererea de validare a consilierilor locali și stabilirea unor termene prea lungi pentru judecarea cererii sau pentru pronunțarea asupra cererii de apel sau de recurs³⁵.

În termen de maxim 5 zile de la data pronunțării hotărârii de validare avea loc convocarea consilierilor al căror mandat a fost validat, de către prefect. Ședința se desfășura în condiții legale dacă participau cel puțin jumătate plus unu din numărul consilierilor aleși și validați. În cadrul ședinței de constituire consilierii locali validați depuneau jurământul, consiliul local declarându-se

bună credință, tot ceea ce stă în puterile și pricoperea mea pentru binele locuitorilor comunei... (orașului, județului). Așa să-mi ajute Dumnezeu!”.

³¹ Legea nr. 286/2006 pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 621 din 18 iulie 2006.

³² Expunerea de motive poate fi consultată la <http://www.cdep.ro/proiecte/2006/000/50/2/em52.pdf>

³³ Legea nr. 215/2001 a fost republicată în „Monitorul Oficial” nr. 123 din 20 februarie 2007.

³⁴ M. Preda, *Legea administrației publice locale nr. 215/2001, Comentarii pe articole*, Editura Wolters Kluwer, București, 2007, p. 119.

³⁵ *Ibidem*, pp. 119-120.

constituit dacă majoritatea consilierilor locali validați au depus jurământul. Aceeași procedură era aplicabilă și în cazul validării mandatelor candidaților declarați supleanți.

Această procedură de validare a mandatelor consilierilor locali a „rezistat” mai puțin de doi ani, deoarece prin art. III pct. 3 din O.U.G. nr. 20/2008³⁶ se revine la procedura administrativă de validare a mandatelor consilierilor locali reglementată în forma inițială a Legii administrației publice locale³⁷. În mod concret, după această modificare, art. 31 din Legea nr. 215/2001 a prevăzut că pentru validarea mandatelor, în ședința de constituire a consiliului local se alege o comisie de validare alcătuită din 3-5 consilieri. Comisia de validare funcționează pe întreaga durată a mandatului examinând legalitatea alegerii fiecărui consilier și propunând consiliului local validarea sau invalidarea mandatelor³⁸. Invalidarea alegerii putea fi propusă numai în cazul în care se constată încălcarea condițiilor de eligibilitate sau dacă alegerea consilierului s-a făcut prin fraudă electorală. Validarea sau invalidarea mandatelor se facea, în ordine alfabetică, cu votul deschis al majorității consilierilor prezenți la ședință, cu mențiunea că „*persoana al cărei mandat este supus validării sau invalidării nu participă la vot*”. În doctrină s-a atras atenția că autoritatea deliberativă nu este ținută să respecte conținutul propunerii comisiei de validare „care are natura juridică a unui aviz consultativ al cărui rol este doar de a pregăti adoptarea hotărârii de validare (invalidare) a mandatelor consilierilor locali”³⁹.

Hotărârea de validare sau invalidare a mandatului consilierului local este un act administrativ de autoritate, cu caracter individual, făcând parte din categoria actelor atributive de personal în cazul hotărârii de validare sau, în situația invalidării, infirmând dreptul aparent al unei persoane, dobândit în urma alegerilor, de a avea calitatea de consilier local⁴⁰. Potrivit art. 31¹ din Legea nr. 215/2001, introdus prin art. III pct. 4 din O.U.G. nr. 20/2008, această hotărâre putea fi atacată de cei interesați la instanța de contencios administrativ în termen de 5 zile de la adoptare sau comunicare, instanța având obligația de a se pronunța în cel mult 30

³⁶ O.U.G. nr. 20/2008 privind unele măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 177 din 7 martie 2008. O.U.G. nr. 20/2008 a fost aprobată, fără modificări, prin Legea nr. 5/2009, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 104 din 20 februarie 2009.

³⁷ R.N. Petrescu, *Drept administrativ*, Editura Hamangiu, București, p. 160.

³⁸ În doctrină s-a afirmat că „această comisie trebuia să aibă o activitate temporară, iar atribuțiile sale să fie preluate, după ședința de constituire a consiliului local, de comisia juridică a consiliului local”. A se vedea M.C. Apostolache, *Legea administrației publice locale nr. 215/2001 – comentată și adnotată*, Ediția a II-a, Editura Universitară, București, 2017, p. 159.

³⁹ A. Trăilescu, A. A Trăilescu, *Unele observații și propuneri în legătură cu procedura constituirii consiliilor locale*, în „Dreptul”, nr. 1, 2011, p. 185.

⁴⁰ V. Vedinaș, *Tratat teoretic și practic de drept administrativ*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2018, p. 355; C.-S. Săraru, *Drept administrativ. Probleme fundamentale ale dreptului public*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 673.

de zile⁴¹. Această prevedere se regăsește și în forma inițială a Legii nr. 215/2001, dar spre deosebire de aceasta art. 31¹ alin. (2) dispune că în cazul acțiunii privind hotărârea de validare sau invalidare a mandatelor procedura prealabilă nu se mai efectuează. Posibilitatea atacării acestor hotărâri de către orice subiect de drept (consilieri locali, prefect, cetățenii unității administrativ-teritoriale), chiar dacă sunt acte administrative cu caracter individual, a fost explicată prin faptul că ele „ prezintă și un interes public întrucât de acestea depinde constituirea consiliului local”⁴².

În doctrină această revenire la procedura administrativă de validare a mandatelor consilierilor locali a fost criticată deoarece menținea un sistem diferențiat „când validarea mandatelor primarilor și președinților consiliilor județene se face de instanța de judecată /.../, pe când pentru consilieri locali și județeni se realizează o autovalidare /.../, ceea ce contravine principiilor unui stat de drept”⁴³. Solicitându-se revenirea la procedura jurisdicțională, în care validarea mandatelor autorităților administrației publice locale sau membrilor acestor autorități se făcea de o instanță judecătorească, s-a atras atenția că la momentul validării mandatelor consilierilor locali consiliul local nu este încă constituit și, în consecință, nu poate adopta hotărâri valabile „nici pentru constituirea comisiilor de validare și nici pentru validarea mandatelor”⁴⁴.

În ciuda acestor critici pertinente sistemul validării mandatelor consilierilor locali pe cale administrativă a fost păstrat în Legea nr. 215/2001 producându-și efectele și în prezent, în condițiile în care prin dispozițiile art. 597 alin. (1) din Codul administrativ anumite dispoziții ale Legii nr. 215/2001 (inclusiv cele privitoare la constituirea consiliului local) se abrogă de la data desfășurării alegerilor pentru alegerea autorităților administrației publice locale care se organizează începând cu anul 2020. Subliniem însă existența în ultimii ani de aplicare a acestei legi a două încercări de modificare în sensul remodelării procedurii de validare a mandatelor consilierilor locali care au determinat, prin implicațiile lor, și sesizarea instanței de contencios constituțional.

Astfel, printr-o lege adoptată la finalul anului 2017 s-a urmărit modificarea Legii nr. 215/2001 prin completarea art. 31 cu mențiunea că ulterior constituuirii consiliului local validarea sau invalidarea mandatelor se făcea prin ordin al prefectului pe baza propunerii comisiei de validare. Ordinul prefectului trebuia

⁴¹ Obiect al acțiunii directe la instanța de contencios administrativ îl putea constitui doar anularea hotărârii consiliului local și nu anularea propunerii comisiei de validare, o astfel de acțiune fiind inadmisibilă. Pentru detalii a se vedea A. Trăilescu, A. A. Trăilescu, *op. cit.*, p. 185.

⁴² A. Trăilescu, A.A. Trăilescu, *Procedura atacării hotărârile de validare sau de invalidare a mandatului consilierilor locali ori al consilierilor județeni*, în „Dreptul”, nr. 1, 2010, p. 92.

⁴³ G. Ioniță, *Considerații critice referitoare la validarea mandatelor aleșilor locali în contextul actualei legislații*, în „Dreptul”, nr. 12, 2010, p. 121.

⁴⁴ *Ibidem*.

emis în termen de două zile de la data înregistrării propunerii⁴⁵. Cu privire la această soluție normativă Consiliul Legislativ a atras atenția că „vizează instituirea unei noi proceduri de validare a mandatelor de consilier local, ceea ce ar avea ca efect coexistența a două modalități de validare diferite, după cum această validare s-ar realiza cu ocazia constituirii consiliului local sau constituirii acestuia. Această situație ar determina ca unii consilieri să fie validați prin hotărârea consiliului local sau consiliului județean, iar alții prin ordin al prefectului”⁴⁶.

Față de această lege Președintele României a formulat obiecție de neconstituționalitate, care a fost admisă prin Decizia Curții Constituționale nr. 53/2018⁴⁷. În considerentele acestei decizii instanța de contencios constituțional a arătat că „normativizarea mecanismului care ar implica prefectul în operațiunea de validare a mandatelor consilierilor locali ar putea fi realizată numai în situațiile în care se constată intervenirea unei situații de blocaj, indiferent de sursa sa. Autonomia locală nu trebuie golită de conținut, ea fiind prevăzută de Constituție ca un mijloc util pentru o mai bună administrare a treburilor locale, noțiune care cuprinde și ipoteza validării mandatelor unor noi consilieri locali. În cazul de față, această operațiune trebuie să ia în considerare votul cetățenilor și competențele autorităților locale în confirmarea mandatelor noilor consilieri”.

Cea de-a doua decizie relevantă a Curții Constituționale este Decizia nr. 384/2018 prin care a fost admisă parțial obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României împotriva Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004⁴⁸. Prin această lege s-a dorit revenirea la procedura judecătorească de validare a mandatelor consilierilor locali urmând că

⁴⁵ În Expunerea de motive a proiectului de lege s-a arătat că propunerea legislativă „vizează modificarea și completarea Legii nr. 215/2001 a administrației publice locale, în sensul rezolvării blocajelor instituționale, care se produc atât la nivel local, cât și județean, din cauza împiedicării validării mandatelor noi ale consilierilor locali și județeni, care sunt folosite în scop politic, ceea ce generează blocarea actelor consiliilor respective și neadoptarea unor hotărâri importante, ceea ce duce astfel la efecte financiare nefavorabile și pagube semnificative. În condițiile actuale, impuse de legea administrației publice locale nu poate fi adoptată hotărârea privind validarea unui nou consilier de pe lista suplimentară a partidului, deoarece și această hotărâre presupune o majoritate în plen, în condițiile în care consilierul în cauză nu poate participa la luarea hotărârii”. A se vedea <http://www.cdep.ro/proiecte/2017/300/60/3/em462.pdf>

⁴⁶ Avizul Consiliului Legislativ cu privire la proiectul de lege Pl-x nr. 363/2017 poate fi consultat la adresa http://www.cdep.ro/proiecte/2017/300/60/3/cl363_2017.pdf

⁴⁷ Decizia Curții Constituționale nr. 53/2018 referitoare la obiecția de neconstituționalitate privind prevederile Legii pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 277 din 28 martie 2018.

⁴⁸ Decizia Curții Constituționale nr. 384/2018 referitoare la obiecția de neconstituționalitate privind prevederile art. I pct. 2, pct. 3 fraza întâi teza întâi, pct. 4, pct. 9 fraza întâi teza întâi și pct. 10, precum și ale art. II pct. 1, pct. 3, pct. 5-10 și pct. 13 din Legea pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 702 din 13 august 2018.

validarea să se facă în termen de 20 de zile de la data alegerilor locale de către judecătoria în raza căreia se află unitatea administrativ-teritorială⁴⁹. Argumentele aduse de inițiator se circumscrîu aceleiași probleme a blocajelor la nivelul constituirii autorităților deliberative ale administrației publice locale: „de la un proces electoral la altul aleșii locali devin tot mai inventivi în metodele de blocare a constituirii consiliului local/județean, pe de o parte pentru a-l bloca pe noul primar care nu are majoritatea necesară să depună jurământul și să-și înceapă mandatul, iar pe de altă parte de a bloca cele două „tabere” – putere-opozitie, pentru a-și impune viceprimarul, președintele și vicepreședintele consiliului județean”⁵⁰.

Instanța de contencios constituțional nu a constatat vicii de neconstituționalitate cu privire la această soluție normativă, inclusiv sub aspectul lipsei unui termen pentru judecarea cererii de apel împotriva hotărârii de validare a mandatului unui consilier⁵¹, subliniind că „*nimic nu împiedică legiuitorul să stabilească atât etapa vacantării, cât și a validării în competența instanței judecătoarești*”.

4. Validarea mandatelor consilierilor locali în Codul administrativ

Codul administrativ reglementează procedura validării mandatelor consilierilor locali în capitolul al III-lea (*Consiliul local*) din titlul referitor la *Autoritățile administrației publice locale*, în cadrul secțiunii privind *Constituirea consiliului local*. În reglementarea acestei proceduri legiuitorul derivat a abandonat modelul tradițional din legislația românească, constând într-o procedură administrativă de

⁴⁹ În avizul (favorabil) cu privire la această propunere legislativă, Consiliul Legislativ a formulat observația că textul ar fi trebuit completat cu „dispoziții de procedură referitoare la introducerea cererii și soluționarea acesteia, la căile de atac, precum și la invalidarea mandatelor, având în vedere că la pct. 5 se propune abrogarea art. 31 alin. (4), text care reglementează în prezent situațiile în care intervine invalidarea”. Avizul Consiliului Legislativ cu privire la proiectul de lege Pl-x nr. 272/2017 poate fi consultat la adresa <http://www.cdep.ro/proiecte/2017/200/70/2/cl341.pdf>

⁵⁰ Expunerea de motive la proiectul de lege Pl-x nr. 272/2017 poate fi consultat la adresa <http://www.cdep.ro/proiecte/2017/200/70/2/em341.pdf>

⁵¹ În acest aspect, în considerentele Deciziei nr. 384/2018, Curtea Constituțională a subliniat că „este de datoria instanței judecătoarești să analizeze cu celeritate astfel de dosare pentru a asigura funcționarea consiliilor locale/județene. De asemenea, Curtea constată că, din corelarea textelor legale analizate, există un termen de 10 zile pentru validarea/invalidarea mandatului de către instanță (în art. I pct. 3 și art. I pct. 9 din lege), de 5 zile pentru exercitarea apelului (art. I pct. 3 și art. I pct. 9 din lege), care va trebui soluționat de instanța de apel, astfel încât în cel mult 30 de zile de la alegeri să se poată constitui consiliul local/județean. Așadar, validarea/invalidarea mandatului de către instanță se soluționează de urgență, nefiind neapărat nevoie ca legiuitorul să indice un anumit termen, întrucât instanța va corobora/corela textele legale incidente. Mai mult, hotărârea dată în primă instanță este executorie, astfel încât mandatul a fost deja validat în înțelesul legii. În acest sens, Curtea reține că textul general în materia procedurii judiciare necontencioase este art. 534 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care prevede că «Încheierea prin care se încuviințează cererea este executorie», ceea ce înseamnă că hotărârea pronunțată în primă instanță este executorie”.

validare, și a adoptat procedura judecătorească de validare a mandatelor consilierilor locali. Această soluție normativă nu este nici inedită, având în vedere că ea a fost reglementată timp de aproape doi ani de zile și de Legea nr. 215/2001, și nici surprinzătoare, având în vedere blocajul invocat în constituirea și funcționarea unor consiliu locale și inițiativele recente de modificare a procedurii de validare a mandatelor consilierilor locali prevăzută de Legea nr. 215/2001.

Procedura judecătorească de validare a unui mandat de consilier local este aplicabilă în trei situații: a) validarea mandatului de consilier local în cadrul procedurii de constituire a consiliului local (art. 114 din Codul administrativ); b) validarea mandatelor supleanților în cadrul procedurii de constituire a consiliului local (art. 119 din Codul administrativ); c) validarea mandatelor supleanților pe durata mandatului consiliului local (art. 122 din Codul administrativ).

În toate cele trei situații autoritatea competență să valideze mandatului unui consilier local este instanța judecătorească: judecătoria în a cărei rază teritorială se află circumscripția electorală pentru care au avut loc alegeri sau, în cazul formulării unei cereri de apel, tribunalul în a cărui circumscripție se află judecătoria care a pronunțat încheierea. Atât judecătoria cât și tribunalul soluționează cauza în procedură necontencioasă, fără a fi aplicabilă procedura de regularizare a cererii. Încheierea judecătoriei privind validarea sau invalidarea mandatelor consilierilor locali este executorie⁵², iar hotărârea tribunalului este definitivă.

Mandatul unui consilier local este validat dacă, la data pronunțării încheierii, sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 114 alin. (2) din Codul administrativ: a) are domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale în care a fost ales; b) nu și-a pierdut drepturile electorale; c) nu și-a pierdut calitatea de membru al partidului politic pe lista căruia a fost ales; d) mandatarul financiar coordonator a depus raportul detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale în conformitate cu prevederile legii privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale; e) nu a renunțat la mandat; f) nu a fost ales prin fraudă electorală constatată în condițiile legii privind alegerea autoritaților administrației publice locale.

Spre deosebire de reglementarea procedurii judecătorești de validare a mandatelor consilierilor locali prevăzută în Legea nr. 215/2001, abrogată prin dispozițiile O.U.G. nr. 20/2008, actuala procedură reprezintă un progres din cel două aspecte: preocuparea pentru asigurarea celerității procedurii prin stabilirea unor termene scurte privind soluționarea cererii și motivarea încheierii și, respectiv, asigurarea rolului de placă turnantă a procedurii pentru secretarul general al unității administrativ-teritoriale.

În legătură cu primul aspect, art. 114 alin. (1) din Codul administrativ prevede un termen de cel mult 25 de zile de la data desfășurării alegerilor în care

⁵² În conformitate cu art. 534 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în „Monitorul Oficial” nr. 247 din 10 aprilie 2015, cu modificările și completările ulterioare.

judecătoria trebuie să valideze mandatele consilierilor locali declarați aleși⁵³. Pronunțarea încheierii judecătoriei se poate amâna o singură dată cel mult 24 de ore, iar termenul pentru motivare este de cel mult 48 de ore de la pronunțare⁵⁴. După motivare, încheierea judecătoriei se comunică „de îndată” prefectului și secretarului general al unității administrativ-teritoriale, iar în cazul invalidării și respectivilor consilieri locali declarați aleși dar al căror mandat nu a fost validat. Termenul de apel este de 3 zile de la comunicarea încheierii, iar soluționarea apelului trebuie făcută în termen de 5 zile de la depunerea cererii de apel. În cazul validării mandatelor supleanților termenul de validare este de 10 zile, cu respectarea acelorași termene privind motivarea încheierii și soluționarea apelului.

În privința rolului secretarului general al unității administrativ-teritoriale menționăm că acesta este cel care primește documentația de la consilierii locali declarați aleși sau de la supleanți, transmite documentele judecătoriei competente și informează consilierii declarați aleși sau supleanții cu privire la încheierea ori hotărârea de validare a mandatelor.

Subliniem că această procedură de validare a mandatelor consilierilor locali se aplică după data desfășurării alegerilor autorităților administrației publice locale din anul 2020. Această situație rezultă fără nici un echivoc din art. 597 alin. (1) lit. e) din Codul administrativ care amână abrogarea dispozițiilor Legii nr. 215/2001 privind constituirea consiliului local „la data desfășurării alegerilor autorităților administrației publice locale care se organizează începând cu anul 2020” și, respectiv, din art. 602 din Codul administrativ care prevede aplicarea dispozițiilor corespunzătoare din Legea nr. 215/2001 în cazul validării mandatului supleantului desemnat de partidul politic, alianța politică sau alianța electorală.

Deoarece în practică au fost formulate cereri de validare a mandatelor supleanților în condițiile art. 122 din Codul administrativ, instanțele au invocat din oficiu excepția necompetenței generale, respingând cererile ca fiind inadmisibile în temeiul art. 132 alin. (4) din Codul de procedură civilă⁵⁵. Considerăm că aceasta este soluția legală având în vedere dispozițiile mai sus-enunțate din Codul

⁵³ V. Vedinaș, *Codul administrativ adnotat, Noutăți. Examinare comparativă. Note explicative*, Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 97.

⁵⁴ Art. 114 alin. (7) din Codul administrativ.

⁵⁵ A se vedea, în acest sens, următoarele: Sentința civilă nr. 3654/04.10.2019 pronunțată de Judecătoria Târgoviște în dosarul nr. 8640/315/2019 (disponibilă la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/536768820/1/decizie-nr-3654-2019-din-04-oct-2019-judecatoria-targoviste-validare-mandat-consilier-civil?keyword=validarea%20consilierilor%20locali%202019&cm=SREST>); Sentința civilă nr. 1187/04.11.2019 pronunțată de Judecătoria Topoloveni în dosarul nr. 2999/828/2019 (disponibilă la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/536784848/1/decizie-nr-1187-2019-din-04-nov-2019-judecatoria-topoloveni-validare-mandat-consilier-civil?keyword=validarea%20consilierilor%20locali%202019&cm=SREST>);

Sentința civilă nr. 685/15.11.2019 pronunțată de Judecătoria Segarcea în dosarul nr. 2104/304/2019 (disponibilă la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/536811872/1/decizie-nr-685-2019-din-15-nov-2019-judecatoria-segarcea-validare-mandat-consilier-civil?keyword=validarea%20consilierilor%20locali%202019&cm=SREST>)

administrativ deși putem observa, cu surprindere, și situații în care instanța a admis cererea de validare a mandatelor unor supleați pe durata mandatului consiliului local în temeiul art. 122 din Codul administrativ prin raportare la cazurile de încetare a mandatului de consilier local prevăzute de art. 204 din același act normativ⁵⁶.

5. Concluzii

Validarea mandatelor consilierilor locali prevăzută de Codul administrativ, aplicabilă începând cu alegerile autorităților administrației publice locale din anul 2020, nu reprezintă o soluție legislativă inedită în spațiul normativ românesc. Pentru o scurtă perioadă de timp validarea mandatelor consilierilor locali prin hotărârea unei instanțe judecătorești a fost prevăzută și în Legea nr. 215/2001, fiind abandonată însă intempestiv înainte de alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2008. Față de această procedură, prevăzută în lege dar fără aplicabilitate practică urmare a abrogării timpurii, Codul administrativ aduce o serie de elemente suplimentare mecanismului judiciar de validare cu scopul de a-l îmbunătăți sub aspectul celerității și al eficienței. Avem în vedere în primul rând caracterul necontencios al procedurii și stabilirea unor termene scurte privind soluționarea cererii și motivarea încheierii sau hotărârii, atât în cazul validării mandatelor consilierilor locali aleși cât și a supleanților.

⁵⁶ A se vedea, în acest sens, următoarele: Sentința civilă nr. 879/22.07.2019 pronunțată de Judecătoria Negrești Oaș în dosarul nr. 1071/266/2019 (anulată prin Decizia civilă nr. 431/10.10.2019 a Tribunalului Satu Mare disponibilă la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/536688631/1/decizie-nr-431-2019-din-10-oct-2019-tribunalul-satu-mare-validare-mandat-consilier-civil?keyword=validarea%20consilierilor%20locali%202019&cm=SREST>); Încheierea civilă nr. 1465/28.11.2019 pronunțată de Judecătoria Făget în dosarul nr. 1626/832/2019 (disponibilă la adresa: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/536853181/1/incheiere-nr-1465-2019-din-28-nov-2019-judecatoria-faget-validare-mandat-consilier-civil?keyword=validarea%20consilierilor%20locali%202019&cm=SREST>)

